

Základná škola, Zdoba 162, 044 41 Sady nad Torysou

Školský program prevencie šikanovania

Vypracovala: Mgr. Františka Čechová - koordinátor prevencie šikanovania

Schválila: Mgr. Iveta Betíková – riaditeľka školy

Školský rok: 2024/2025

Plán práce koordinátora prevencie šikanovania

Šikanovanie je akékoľvek správanie žiaka, ktorého úmyslom je ublíženie, ohrozenie alebo zastrasovanie iného žiaka alebo úmyselný spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.

Podstatou šikanovania je najmä:

- úmysel ublížiť druhému fyzicky alebo psychicky,
- agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.

Šikanovanie sa môže prejavíť:

- v priamej forme, najmä fyzickými útokmi, urážaním, nadávkami, posmechom, zosmiešňovaním, príkazmi agresora, šírením nepravdivých informácií alebo kyberšikanovaním,
- v nepriamej forme, najmä prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu...

Kyberšikanovanie je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrasovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.

Trestne zodpovedný je ten, kto v čase spáchania činu dovŕšil štrnásť rok svojho veku. Pedagóg by mal šikanovanie medzi žiakmi bez meškania riešiť a každej jeho obeť poskytnúť okamžitú pomoc. Od 1.9.2018 je v účinnosti nová smernica Ministerstva školstva **Smernica č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach**, ktorá je prílohou tohto školského programu.

Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky:

- sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,
- agresor vystupuje často anonymne,
- útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
- agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,

- útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
- útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
- agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
- útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
- obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
- obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
- zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.

Hlavné ciele činnosti na školský rok 2024/2025

1. Odhaľovať známky a prejavy šikanovania, diagnostikovať ho už v počiatočkoch.
2. Eliminovať poruchy správania sa žiakov s dôrazom na šikanovanie, agresiu, násilie medzi žiakmi v škole, ale aj v správaní žiakov smerom k učiteľom školy.
3. Prevencia šikanovania v škole.
4. Rozvoj tolerancie medzi žiakmi a medzi učiteľom a žiakom.
5. Spolupráca medzi učiteľmi jednotlivých predmetov.
6. Nové formy práce- využitie voľného času žiakov.
7. Zapojenie rodičov do diania školy.
8. Spoločné akcie: škola - žiak + učiteľ + rodič.

Kompetencie koordinátora prevencie

- koordinuje preventívne aktivity v škole,
- vykonáva túto činnosť na základe poverenia riaditeľom školy minimálne 1 školský rok,
- vypracúva plán prevencie (v spolupráci s riaditeľom školy).

Hlavné metódy a formy práce:

- rozhovory, besedy, ankety, dotazník,
- vhodné využitie tém proti šikanovaniu vo všetkých vyučovacích predmetoch,

- práca na triednických hodinách a v záujmových útvaroch,
- práca s internetom a počítačovými programami s tematikou šikanovania,
- modelové situácie, hranie rolí,
- organizovanie zábavno-náučných a športových popoludní, súťaže medzi triedami,
- nástenky, plagáty, výstavy,
- akcie organizované školou,
- patronáty tried starších žiakov nad mladšími,
- prosociálna činnosť,
- monitorovanie správania žiakov,
- rozhovory s rodičmi

Prevenencia šikanovania

Prevenencia šikanovania sa zabezpečuje najmä formou súčasti výchovno-vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca v rámci každodenného vyučovania, obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém.

V rámci účinnej prevencie je dôležité:

- vytvoriť pozitívnu klímu na škole,
- navodiť úzku spoluprácu medzi žiakmi, zamestnancami školy, rodičmi,
- zaistiť v súlade s pracovným poriadkom zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení i v čase mimo vyučovania žiakov,
- spolupracovať s odborníkmi z príslušného centra výchovnej a psychologickkej prevencie,

V rámci opatrení v škole budeme podporovať a umožňovať rešpektovanie názorov žiakov a tak predchádzať všetkým formám rasizmu, diskriminácie a intolerancie.

Budeme uskutočňovať opatrenia na zamedzenie a eliminovanie prejavov šikanovania v škole, zvýšenie pocitu bezpečnosti u žiakov a rodičov, prípady oprávneného podozrenia preventívne riešiť.

Obsahová náplň práce koordinátora

1. *Smerom k vedeniu školy*

- Predložiť plán práce .
- Poskytovať informácie o možnostiach spolupráce s nadväznými inštitúciami a organizáciami.

2. *Smerom k triednym učiteľom a ostatným pedagogickým pracovníkom:*

- Pomáhať triednym učiteľom v otázkach poradenstva pri riešení problémov súvisiacich so šikanovaním
- Pomáhať pri organizovaní a zabezpečovaní preventívnych aktivít so žiakmi •
- Sprostredkovať a dohliadať na realizáciu opatrení a doporučení ohľadom problémových žiakov v uvedenej oblasti

3. *Smerom k rodičom:*

- Zvyšovať informovanosť rodičov o možnosti a rizikách šikanovania
- Zvyšovať informovanosť rodičov o trestnoprávnej zodpovednosti mládeže

4. *Smerom k žiakom:*

- Zabezpečovať realizáciu preventívnych aktivít a programov pre žiakov
- Realizovať individuálne poradenstvo pre ohrozených a rizikových žiakov
- Realizovať prieskumy na monitorovanie šikanovania prostredníctvom dotazníkov
- Realizovať prednášky, besedy so žiakmi

Plán činnosti koordinátora boja proti šikanovaniu

- Účasť na pravidelných stretnutiach koordinátorov s pracovníkmi NIVAM Košice - okolie

- Pravidelné informovanie kolegov o nových poznatkoch v oblasti prevencie,
- Poskytovať poradenstvo žiakom, rodičom, učiteľom a rodičom.

Rady, ktoré môžu učiteľom pomôcť

Rady, ktoré môžu učiteľom pomôcť keď sa v škole so šikanovaním stretnú:

- Zachovajte klud.
- Zodpovednosť je na vašej strane, emotívne reakcie môžu agresora, ktorý šikanuje, iba pobaviť a umožnia mu ovládnuť situáciu.
- Berte incident, alebo správu o ňom celkom vážne.
- Čo najrýchlejšie začnite pracovať na postupe, ako tento jav v jeho správaní odstrániť.
- Dobré si rozmyslite, či by daná situácia mala byť riešená súkromne alebo verejne.
- Zistite, ktorí žiaci sú do danej situácie zapletení.
- Vyjadrite postihnutému svoje pochopenie: nesmie sa cítiť trápne alebo hlúpo.
- Ponúknite postihnutému konkrétnu pomoc, radu alebo podporu.
- Žiakovi, ktorý šikanuje, jasne naznačte, že s jeho chovaním nesúhlasíte.
- Skúste žiakovi, ktorý šikanuje, umožniť pozrieť sa na problém očami toho, ktorého sa šikanovanie týka.
- Pokiaľ musíte, agresora, ktorý šikanuje, potrestajte, ale je potrebné dávať si veľký pozor na to, ako to urobíte, agresívna reakcia totižto signalizuje, že kto má moc, má i právo šikanovať.
- Veľmi jasne treba žiakom vysvetliť, ako a prečo agresora trestáte.

Zapojenie ostatných:

- Záležitosť oznámte vedeniu školy alebo inej zodpovednej osobe, napríklad triednemu učiteľovi, koordinátorovi prevencie šikany, alebo výchovnému poradcovi.
- Informujte kolegov, pokiaľ k incidentu došlo v prostredí, v ktorom by všetci mali byť opatrní, napríklad na WC.
- Pošlite rodičom jasnú a výstižnú správu a uistite ich, že máte záujem prípad riešiť za ich pomoci.

Záverečné kroky:

- Dávajte si pozor, aby ste incident v kolektíve ďalej nepripomínali.
- Pokiaľ odhalíte spúšťací faktor, pokúste sa vopred novému výskytu incidentu zabrániť.

Čo nesmieme urobiť:

- Obet' odmietnuť, ale na druhej strane ani ju úzkostlivo chrániť, najmä vtedy, ak si chce pomôcť sama.
- Považovať žiaka, ktorý šikanoval, za neustále zlého: pokúste sa s ním individuálne a objektívne zhodnotiť jeho vlastné správanie.
- Pokúsiť sa utajiť incident pred rodičmi obeti, alebo žiaka, ktorý šikanoval.
- Pozvať si rodičov do školy, pokiaľ nemáte pripravený konštruktívny plán, ktorý môžete obidvom stranám predložiť.

Časový harmonogram vytýčených úloh koordinátora prevencie šikanovania

September :

- aktualizovať interný materiál k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov
- poskytnúť pokyny učiteľom v oblasti prevencie a riešenia šikanovania.
- oboznámiť žiakov a rodičov so školským poriadkom, smernicou prevencie šikanovania v škole, s dôrazom na práva a povinnosti žiakov, s možnosťou využitia osobného kontaktu,

September:

-Svetový deň vďačnosti – na úrovni tried, aktivita s triednym učiteľom, komu si za čo vďačný,

Október :

- Október – Mesiac úcty k starším- aktivita zameraná na patričnú pozornosť zvyšovania pozornosti a úcty k starším ľuďom,
- 10.10. – Svetový deň duševného zdravia – beseda na úrovni školy,

- 17. október – Medzinárodný deň proti chudobe (Ľudské práva) – výchovne pôsobiť na hodinách ,

- na triednych aktívoch informovať rodičov o opatreniach proti šikanovaniu, prednáška pre rodičov, v ktorej sa oboznámia s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania

November :

- 9. november – Svetový deň prevencie týrania a zneužívania detí,

- preventívny program „Nenič svoje múdre telo“,

- „Kyberšikanovanie“ - realizácia prevenčných skupinových aktivít,

- 21.november – Svetový deň pozdravov – na úrovni triedy, uvedomiť si potrebu osobného kontaktu,

December :

- Čas pokoja- vianočné zvyky, životné hodnoty, výzdoba tried,

- Návšteva vianočných trhov pri príležitosti Vianoc,

Január :

- Bezdomovec, emigrant -na zvýšenie tolerancie detí k ľuďom s odlišnou národnosťou a etnickou príslušnosťou, beseda popr. Krátky video príbeh,

- 24.1. Svetový deň komplimentov – na úrovni triedy,

Február :

- Prednáška pre učiteľov na tému ako rozvíjať emocionálnu inteligenciu, ktorej súčasťou je komunikácia, empatia, akceptácia a tolerancia,

- Čítanie príbehov, pozeranie DVD , počúvanie CD na pokračovanie zameraných na prevenciu proti násiliu a šikanovaniu v školách,

Marec :

- „Agresivita v školách“ - beseda a aktivity pre žiakov na rozvoj tvorivosti a tvorivého riešenia problémových situácií, prevencia negatívneho správania,

- Anonymný dotazník o šikanovaní a vydieraní,

Apríl :

- Škola , kde nie je šikanovanie- diskusia na triednických hodinách,
- Zdravá a harmonická rodina- záruka pre optimálny telesný a duševný vývoj dieťaťa— rozhovory,

Máj :

- „Domáce násilie“ – aktivita pre žiakov, napíš krátku poviedku,
- 8.5. Svetový deň víťazstva nad fašizmom – školská prednáška ,

Jún :

- Vyhodnotenie plánu práce boja proti šikanovaniu,
- 8. jún – Deň najlepších priateľov,

Očakávané výsledky:

Koordinátor prevencie očakáva, že pomocou navrhovaných aktivít zvýši pocit bezpečnosti u žiakov a rodičov, zabezpečí aktívnu ochranu každého žiaka pred psychickým a fyzickým týraním, šikanovaním a ohrozovaním mravného vývinu. Napomôže osvojiť si u detí zdravý životný štýl, pomôže prehĺbiť právne vedomie detí a uvádzať ho do praxe, pomôže odstraňovať sociálno-patologické javy v škole ako problémové a agresívne správanie a psychické týranie. Naučí žiakov asertívnemu správaniu, hodnoteniu seba a iných a slobodne vyjadriť svoj názor. Snahou je ochrániť prostredie školy od šikanovania a násilia medzi žiakmi.

Spolupráca školy s rodičmi žiakov:

Od rodičov očakáva užšiu spoluprácu so školou v oblasti prevencie, ich aktívny záujem o problematiku prevencie, spoluprácu a pomoc pri odhaľovaní sociálno-patologických javov. S ich pomocou chce nežiaduce formy správania čo najviac obmedziť aj v mimoškolskom prostredí. Očakáva, že rodičia nebudú zakrývať zistené skutočnosti, v záujme svojho dieťaťa nebudú k problematike ľahostajní a budú prístupní radám odborníkov. Smerom k žiakom a

rodičom plánuje pôsobiť aj prostredníctvom vyškolených odborníkov centier výchovnej a psychologickkej prevencie, čo by malo zdôrazniť dôležitosť prevencie proti šikanovaniu.

Školský program prevencie šikanovania je variabilný a v prípade potreby bude upravený alebo doplnený.

„SME ŠKOLA, KDE SA ŠIKANOVANIE NETOLERUJE V ŽIADNYCH PODOBÁCH !“

Plán vypracovala: Mgr. Františka Čechová

Schválila: RŠ Mgr. Iveta Betíková

